HAKKA SAYGI AHDE VEFA

HÜR BİLEK

YIL: 1 — SAYI: 23 İDAREHANE: ANKARA CADDESİ İZZETTİN HAN No. 22 9 EKİM 1948 CUMARTESİ FİATI 10 KURUŞ

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Başkanı

Çalışma Bakanlığında, heyecan ve hamle görmek istiyoruz, diyor

Üç senedir bir İş kanunu tadil edilemedi, tam bir sosyal sigorta kurulamadı, işçiyi tatmin edecek bir teftiş mekanizması yok

Kongrelerin sona ermesi münasebetile kendisine bazı sualler soran muhabirimize İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Başkanı Yaşar İyidoğan aşağıdaki beyanatı vermiştir:

İstanbul İşçi Sendikalarının, Ağustos ayından beri devam eden kongreleri bir hakikati, bir defa daha belirtmiş bulunuyor:

Çalışma Bakanlığının teşkilâtı çalışmıyor!

Her kongrede, işçiler İş Kanunundan, Bölge Çalışma Müdürlüğünün lâkaydisinden, İş ve İşçi Bulma Kurumunun işe yaramadığından ve nihayet işçi sigortalarının kifayetsizliğinden acı acı şikâyet etmişlerdir. Bu feryatlar nereye kadar ulaştı ve ne tesir yaptı, bunu kestirmek güçtür. Çünkü, geçen seneki kongrelerde de aynı şeyler söylendi. Fakat, aradan geçen bir sene zarfında hiç bir değişiklik görülmedi.

Bir çok kanun tasarılarının hazır olduğunu, Meclisin kış devresinde müzakere edileceğini işitmiyen kalmadı. Kongrelerde bu kanun isimleri söylendiği zaman işçi aldırış bile etmiyor ve şöyle diyor:

«Bu lâfları çok dinledik. Geçen yaz, 7-8 milletvekili fabrikamıza geldiler. Dertlerimizi sordular, söyledik. Bir çok vaadler yapıp gittiler. Hani ya, ne oldu? Vaad edilen şeyin hangisi tahakkuk etti. Vadedenler de biliyorlar ki, bir şey olmıyacak. Fakat bizi oyalıyorlar.»

İşçi, olacak şeye de inanmasa haklı: Çünkü, senelerden beri dinlediği «olacak!», «yapılacak!», «yapılıyor», «hazırlanıyor» dan ibaret.

Denizli Milletvekili sayın Hulûsi Oral'ın Mecliste, Çalışma Bakanı B. Balta'ya karşı söylediği şu sözler ne büyük bir hakikatin ifadesidir:

«Elimden gelse gramerden cağız, ceğiz, gibi istikbal siygasını kaldırırım. Bakan, hep yapacağız, edeceğiz diyor.»

İşçiler de, sayın Hulisi Oral kadar bu lâflardan bıktılar.

(Devamı 4 de)

İstanbul'un kurtuluşu

Güzel İstanbulun, düşman işgalinden kurtuluşunun 25 inci yıl dönümü çarşamba günü büyük tezahüratla kutlanmıştır.

Dünyanın bugünkü nazik vaziyeti karşısında İstanbulun yaşadığı bu bayram gününün büyük ehemmiyeti vardır.

İstanbula göz dikenler iyi bilsinler ki Türk milleti göz bebeği İstanbulda ayyıldızlı bayraktan başka bir bayrağın dalgalanmasına asla müsaade etmiyecektir.

Samsun Tekel Tütün İşçileri Sendikası

1200 üyenin iştirakiyle heyecanlı bir kongre yaptı

(Samsun - özel) — Samsun Tekel Tütün İşçileri Sendikasının ikinci Genel Kurul toplantısını

(Devamı 4 de)

Beyoğlu Mensucat işçileri Sendikasının

Pazar günü yaptığı kongresinde Çalışma Bakanlığı ve Müdürlüğü şiddetle tenkit edildi

İstanbul İşçi Sendikalarının ikinci senelik kongreleri büyük bir muvaffakiyetle devam etmektedir. Beyoğlu Mensucat İşçileri Sendikası 3 Ekim Pazar günü Beyoğlu Halkevinde ikinci senelik kongresini yapmıştır. Kongre saatinden evvel bir çok delegeler geldiği için kongre zamanına kadar boş durmamak maksadile Sendika başkanı Bay Kâmil Ataçlı bir konuşma yapmıştır. Kâmil Ataçlı bu konuşmasında, işçilerin davalarına karşı gösterdikleri lâkaydiden duyduğu üzüntüyü belirttikten sonra, Çalışma Müdürlüğünün, işçilerin şikâyetlerini, müracaatlarını cevaplandırmamasını tenkit etmiş ve demiştir ki:

— Ne zaman gitsek Kemal Tilkicioğlu, «Elimden bir şey gelmez ki ne yapabilirim» diye cevap veriyor. Bir arkadaşımız haksız olarak işten çıkarılıyor Çalışma Müdürlüğüne gidiyoruz. Bize: «Ne yapalım 13 üncü maddeye uydurulmuş, bizim bir salâhiyetimiz yok» diyorlar. Biz kendilerine şöyle bir teklifte bulunuyoruz: Meselâ işten çıkarılan bir arkadaşımız için patrona: «Bu arkadaşı tekrar işine almanız kendi menfaatiniz icabıdır» deseler, bu çok şey ifade eder. Hangi iş yerinin eksiği yok, hangi işveren vecibelerini tamamen yerine getiriyor?

Kamil Ataçlı, İş Bulma Kurumuna da hücum ederek, bu teşkilâtın bugün hiç bir iş görmediğini, iş bulan her işçi onlardan kâğıt almağa mecbur edilerek senelik istatistiklerin doldurulduğunu söylemiştir.

Kamil Ataçlı sözlerine şöyle son vermiştir:

— Arkadaşlar, kendi yaramıza kendimiz merhem bulmalıyız. Aksi takdirde bütün eczaneler bize kapalıdır. Bunun için birleşelim ve elbirliği ile çalışalım. Bu davaya her işçi gücünün yettiği kadar taş taşıyacaktır. Sendika kara gün dostumuzdur. Sendika işçinin kumbarasıdır.

Bundan sonra Sendikalar Birliği Başkanı Yaşar İyi Doğan, söz alarak bir konuşma yapmıştır. Yaşar İyidoğan bu konuşmasında işçilerin toplanmasının önemini belirtmiş, sendikalar Birliği ile Sanayi Birliği arasında yapılan anlaşmadan bahsetmiş ve İş Bulma Kurumuna temas ederek demitir ki:

— İş Bulmaya gelince ben onlara verilen maaşı ve kira bedelini çok buluyorum. Bizden yardım istediler. Biz de, iş verilecek her arkadaş bizden bir kâğıt almağa mecbur tutulması şartile kabul edeceğimizi söyledik, bu suretle her iş bulduğumuzu sendikalara aza kaydetmek imkânını elde edeceğiz. Fakat onlar bu şartı kabul etmiyorlar. Velhasıl İş Bulma Kurumu bugün bir süsten ibarettir. İnşallah ilerde düzelir diyelim.

Bundan sonra Yaşar İyidoğan Birlik çalışmalarından bahsederek ezcümle demiştir ki:

— Birlik bir iş yapmıyor diyenler var, fakat hiç biriniz bir defa olsun Birliğe uğradınız mı?

Devlet müesseselerinde sosyal yardımlar arttırılıyor. Biz aynı şeyi hususi müesseselerde de tatbik ettirmek istiyoruz. Yarın öyle hale geleceğiz ki sendikaya girmiyeni fabrikada çalış-

(Devamı 3 de)

Likör ve kanyak fabrikası

İşçileri sendikasının kongresi yapıldı

Likör ve Kanyak Fabrikası İşçileri Sendikası ikinci senelik kongresini 30 Eylül 948 perşembe günü bütün azalarının iştirakile sendika merkezinde yapmıştır.

Kongreyi sendika başkanı Basri Karagöz, kısa bir hitabe ile açmış ve kongre divanı seçimi yapılarak gündeme geçilmiştir. İlk olarak Basri Karagöz bir senelik faaliyet raporunu okumuş ve umumi heyete arzetmiştir. Denetleme ve Haysiyet Divanı raporları da okunarak kabul edilmiş ve eski Yönetim Kurulu ibra edilmiştir.

Yapılan seçimlerde yeni Yönetim Kuruluna Basri Karagöz, Akif Öztunç, İbrahim Özsoy, Avni Azukluer ve Hikmet Tok seçilmişlerdir.

Yine Hekimlere ve İşçilere dair..

Yazan: Dr. REBİ BARKIN

Bir kaç gün evvel, arkadaşların sitemlerine dayanamadım, Boğaz içinin en yukarı köşesindeki işyerlerinde dolaştım. Onlarla hasbihaller ettim. Mevsimin artık serinleşen güzel günlerinden biriydi. Boğazın güzel manzarası insanın yüreğine ferahlık veriyordu. Fakat bu ferahlık çok sürmedi. Paşabahçedeki Cam Şişe Fabrikasının yeni açılan ufak fakat çok temiz ve muntazam olan hastahanesini gezerken son saatlerini yaşadığı çehresinden belli olan bir hasta gördüm. Ölüm bu biçarenin çehresine sarı bir yarasa gibi yapışmıştı. Dalgın, doktorca tâbirile koma halinde idi.

Fabrikanın gayretli hekimi bana hastanın hazin macerasını anlattı: Hastada mide yarası teşhis edilmiş, şehrimizin büyük hastahanelerinden birine gönderilmiş, orada cerrahi müdahale yani ameliyat yapılmış, fakat cerrahi müdahale ile ne elde edilmiş? Teşhis nedir? Ameliyattan sonra ne gibi tedbirler tavsiye olunuyor? Bunlar hakkında bilgi veren bir rapor ne bir yazı gönderilmeden hasta fabrikaya iade edilmiş. Bir müddet sonra hastada ateş yükselmiş, ahvali bozulmuş. Fabrika hekimliği bunu ameliyatın yapıldığı hastahaneye tekrar göndermiş, fakat hastahane biçareyi ka-

(Devamı 3 de)

Muhabirimiz Baydar

Gazetemizde çıkan yazıları bahane edilerek çalıştığı Bez Fabrikasından çıkarıldı

Çalışma Bakanlığının müdahalesini bekliyoruz

Gazetemiz intişara başladığından beri Kayseri muhabirliğimizi yapan kıymetli arkadaşımız Vedat Baydar'ın enteresan ve işçi haklarını gözeten havadislerini bütün okuyucularımız zevkle okumaktadırlar. Vedat Baydar'ın Kayseri Bez Fabrikasının durumu hakkındaki iki uzun yazısı gazetemizde intişar ettikten sonra, Fabrika idaresinin husumeti arkadaşımız üzerine tevcih edilmiştir. Münevver ve dâva adamı bir işçi olan Vedat Baydar'ın yazıları göstermiştir ki, kendisi vatanını ve milletini çok seven temiz bir Türk çocuğudur. Kalbi memleket aşkı ile çarpan bu heyecanlı işçi, milli

(Devamı 3 de)

Gücenmece YOK!

Cami nekadar büyük olsa..

İstanbul İşçi Sendikalarının kongreleri bitmek üzere. Her sendikanın kongresinde Bölge Çalışma Müdürlüğüne şiddetli hücumlar yapıldı. Geçen sene de böyle olmuştu. Ben diyorum ki, gelecek sene de, bir dahaki sene de, ondan sonraki sene de aynı şeyler konuşulacak. Çalışma Müdüründen bol bol şikâyet edilecek. Fakat, vaziyette bir değişiklik olmıyacak.

Bunu nerden biliyorsun, diyeceksiniz. Kehanette bulunmuyorum. Gayet basit... Dedelerimiz demişler ki:

Cami ne kadar büyük olsa da, imam bildiğini okur! NOKTA

Sigortanın anlaştığı hastaneler işçileri kabule başladı

Geçen sayımızda İşçi Sigortaları Kurumunun şehrimizde bir çok, doktor, hastane ve eczanelerle anlaştığını ve bu yerlerin adreslerini yazmıştık.

Sigortaya dahil işçiler, herhangi bir iş kazası veya meslek hastalığı vukuunda işverenden alacakları bir kâğıtla bu doktorlara giderek muayene olabileceklerdir. Bu muayene bedelleri sigorta tarafından ödenecektir.

(Devamı 2 de)

İzmit Sellüloz İşçileri Sendikası Yönetim Kurulu

(Yazısı sahife 2 de)

HADİSELER KARŞISINDA:

Bakalım Bu Kış Devran Ne Gösterecek?

İşçiler Milletvekilleri veyahut Çalışma Bakanlığı erkânından biri-le temasa geldiler mi hemen dertlerini döküyorlar. Malûm dertler, artık herkes ezbere biliyor: (Fabrikalarda biraz kımıldadık mı patron ceketi sırtımıza veriyor, kulağımızdan tutunca yallah kapı dışarı!). Cevaben diyorlar: (Bu kanun mevzuudur. İş Kanununun 13 üncü ve 16 ncı maddeleri değişince iş düzelecek) İşçi söylüyor: (Her kul tatil günü gelecek diye seviniyor, biz garip kullar tatilden korkarız. Çünkü o gün yevmiyemiz işlemez, kemerin kayışını bir diş daha sıkarız) Cevaben diyorlar: (Ücretli hafta tatili kanunu arıza yaptı. İnşallah önümüzdeki devrede çıkacak). İşçi yanıyor yakılıyor: (İhtiyarlayınca halimiz ne olacak? Daha bu yaşımızda saçımıza kır düştü, istikbalimizde emniyet yoktur!) Cevaben diyorlar: (Hiç merak etme! İhtiyarlık sigortası çıkacak, o zaman işler düzelecek).

Ve bu minval üzere her derdin devası olarak çıkacak kanunlar gösteriliyor.

Geçen kış Çalışma Bakanı İstanbula geldiği zaman bu tarzda konuştu. Sonra yaz geldi, kanunların çıktığı yer olan Büyük Millet Meclisi toplandı, sözlü sorular ve cevaplarla vakit geçti, vadedilen kanunlardan bir tanesi bile çıkmadı. Yazın Bakanlar İstanbula geldiler, aynı sızlanmalara aynı cevaplar. Bir yandan şekere zam, taşıtlara zam, zam zam da zam zam! Bir kaç hafta sonra Meclis yine açılacak. İşittiğimize göre Milletvekillerinin her birinin cebinde bir kaç tane (Sözlü soru) varmış, eğer bu doğru ise vay halimize! Bizim kanunlar yine gelecek devreye kaldı demek! Bakalım bu kış devran ne gösterecek?

T. SEVEN

Sellüloz İşçileri

Sendikasının Balosu Çok Güzel Oldu

İzmit (Özel) — Sellüloz İşçileri Sendikasının 25-9-948 cumartesi günü akşamı tertip etmiş olduğu balo her bakımdan iyi olmuş ve gelen misafirler sabaha kadar büyük bir neşe içinde eğlenmişlerdir: Türk işçisinin her bakımdan hususiyetini tebarüz ettiren bu baloda dağıtılan şapkaların üzerlerine konulan vecizeler ayrı bir hususiyet yaratmış Kocaeli Valisinden tutunuz da en ufak memuruna kadar herkes bu süslü şapkaları başlarına geçirerek dans etmişler ve onlar da hakikaten fedakâr ve vatanperver olan Türk işçisinin hususiyetlerini bir defa daha takdir etmişlerdir. Ben de elimin sakat olmasına rağmen arkadaşlarımdan geri kalmamak için İstanbuldan gelecek sendikalist arkadaşlarımın ağırlanması vazifesini üzerime almıştım. Bu vazife çok hoşuma gitmişti, çünkü gelecek arkadaşlarla hep beraber olacak onlarla ben alâkadar olacaktım. Bunun için ben de vazifemde itina ediyordum. Kalbimle arkadaşlarımın erken gelmelerini dua ediyordum. Saat dokuzu geçiyor, vazifem icabı istasyona arkadaşları karşılamağa gidiyorum, tren geliyor, fakat beklediğim arkadaşlar yok. Bütün maneviyatım kırılıyor. Bizim başkana gidiyorum, gelmediklerini söylüyorum. O da otobüsle geleceklerini söylüyor. Şimdi otobüsü gözlüyorum. Saat 11, 12, 1, 2 gelen yok, başkana yine gidiyor, gelmediklerini söylüyorum. Bizim başkan muhakkak geleceklerini saat üçte olsa muhakkak geleceklerinde ısrar ediyor.

Başkan işçilerin babası diye tanıdığı sayın müessese müdürümüz Adnan Berkayla hararetli hararetli bir şeyler konuşuyorlardı. Sayın müdürümüz İstanbuldan gelecek arkadaşların niye bu kadar geciktiklerini soruyor, ben de: «Hah şimdi, cevabını ver» diyorum. O hâlâ geleceklerini bu gün birçok sendikaların kongreleri olduğundan geciktiklerini söylüyor. Fakat netice malûm...

Fabrika Müdürümüz o gece sendikamıza 200 lira teberru etti. Kendisine teşekkür ederiz.

Halit CANSEVEN

Biriktirme ve Yardım Sandıkları Birleştirilecek mi?

Sümerbank Umum Müdürlüğüne bağlı müesseseler ve fabrikaların yardım sandıklarının birleştirilerek bir anonim ortaklık kurulması hakkında, Umum Müdürlük biriktirme ve yardım şekilde yardımları tevhit etmek üzerine 12 yardım sandığının murahhaslarının iştirakiyle bir toplantı yapılmış ve toplantı sonunda bir protokol hazırlanmıştır.

Sandıkların birleştirilmesindeki gaye protokolün birinci maddesinde şöyle belirtilmiştir:

a) Adi ortaklıktan ibaret olan ve hükmi şahsiyeti haiz bulunmayan ve günden güne mevduatı çoğalmakta bulunan bugünkü sandıklara kül halinde kanunî bir veçhe vermek,

b) Ortakların menfaatlerine en uygun şekilde yardımları tevkit etmek.

c) Sandıklarda atıl vaziyette duran mevduatı işletmek.

Umum Müdürlükte yapılan toplantıya Nazilli, Malatya, Halkapınar ve Adana Fabrikaları yardım sandıklarından kimse iştirak etmemiştir.

Geçen gün Defterdar fabrikasında bu teklife uyulup uyulmaması hususunda yardım sandığı ortaklarının reyine müracaat edilmiştir. Reye, bine yakın ortak iştirak etmiş ve 900 den fazla ortak sandıkların birleştirilmesi aleyhinde oy kullanmıştır.

Diğer fabrikalardaki yardım sandıklarının ne kadar alacakları merakla beklenmektedir. Bugünkü vaziyete göre, bu anonim ortaklığın kurulması şüpheli görünmektedir.

Yine Hekimlere ve İşçilere dair..

(Başmakaleden devam)

bul etmemiş, sebebi de hasta delir halinde imiş, yani sapıklık görülüyormuş, o hastahanede de akıl hastalıkları koğuşu yokmuş, imkânsızlık yüzünden iade edilmiş. İstanbulun bir ucundan öteki ucuna ve Anadolu kıyısının bozuk yollarında ambülans arabası ile dahi olsa ağır bir hasta gidip gelirse ondan hayır mı kalır? Sonra bu hastayı delir halindedir diyen hastahane hekimi acaba hastanın umumi ahvalini, ateşini ve başkaca durumlarını bir defacık gözden geçirdi mi? Eğer zahmet edip koltuğu altına bir derece koysaydı ateşinin çok yüksek olduğunu ve bu sebepten sapıklık halleri gösterdiğini anlardı. Sonra ne olursa olsun ölümle pençeleşen bir hasta, aid olmayan bir gümruk malı gibi oradan oraya gönderilir mi? İşte bu hasta o gün ölüm halinde yatıyordu.

Fabrika doktoru hastaya ne ameliyatı yapıldığını bilmiyordu. Dünyanın her tarafında, değil bir klinikten ötekine, hattâ bir hekimden diğerine gönderilen hastalar bile kliniğin veya hekimin o hastadaki düşüncesini, hastaya yapılan tedaviyi ve müdahaleleri gösterir makul bir raporla menşei kliniğine iade edilir. Bu olmazsa tedaviyi yapan hekim hastanın durumu hakkında tamamen bilgisiz kalır. Bu hal bir meslekdaşı karanlıklar içinde bırakmak gibi doktorlukça çok ayıp sayılan akıbetler doğurur. Son zamanlarda hekimlerin ihmalkâr, hattâ yolsuz hareketlerinden dolayı bir çok şikâyetler geliyor. Umumun nazarında çok yüksek tutulan ve sayılan hekimliğin bu gibi hareketlerle kadri ve itibarı düşebilir. O mesleğe mensup bir insan sıfatile ben bundan evvelâ şahsen eza duymaktayım, nihayet dâva benim şahsî hislerimin üstünde bir memleket dâvasıdır. Dünyada candan aziz bir şey yoktur. İnsanlar canını teslim ettiği hekimden başka muamele bekler. Bunu evvelâ hekimlerin anlaması ve bu olmayınca da resmi makamların müdahalesi iktiza eder.

Hekimlik topluluğumuz içindeki müstesna mevkiini ancak mensuplarının hekimliğe yakışır bir tarzda hareket etmesile muhafaza edilebilir.

İşçi Ağzından, İşçi Hakkında Bir Hasbihal

Muzaffer Tanrıyar

Sayın Doktor:

Tıp ilminden doğan mesleki bilgini fen aynası olan Röntgeninde ayarlayıp onu filmin kimyevi jilâtininde perçinleştirdikten sonra derdin dermanını altın uçlu kaleminle reçetene sıralarken onları vücuda getiren elleri düşün! Kaleminiz, gözlüğünüz, reçeteniz, ve mikroskopunuzun hep o ellerden geçtiğini unutma! Ve bütün bu sanat malzemesinin yine o ellerle meydana geldiğini hatırla!

Bir gün bu işçilerden birisi sizin yardımınıza muhtaç olur, muayenehanenize gelir veya o müessesenin doktoru bulunup ta bir gün siz onun atölyesine çağırılırsanız, gören gözünüz, duyan kulağınız, eliniz ve kolunuz olan onun ateşli alnına elini koy!

Sıska, dertli vücuduna şefkat elini uzatarak onun ızdırabını bitaraflıktan çıkarak sakın sulfatla, aspirinle dindirmeye kalkışma ki sinsi mikroplar bu sıska vücutta faaliyet sahası bulup ihtilât yaparak hastayı tehlikeli bir duruma sokarak hastanın da rengini değiştirmiş bulunmasın!

Saygı değer İşveren:

Sermayenin tarlasında çalıştırdığın Hak bilir Hakka tapan temiz bir neslin çocuğu olan bu irgat ordusunun sanat çapası ile verimini arttırdığı saadet bağının meyvasından onun hak ettiğini ne bir aracı ve ne de kanun hükümlerini yerine getirmeye davet eden bir yargıcın müdahalesine mahal bırakmadan ver. Çünkü:

Onun gözünde ne engindeki otlarınız, ne denizlerle boy ölçüşen motorunuz, ne Roayyal Oto. ve ne de göz kamaştıran villânız var! Valnız ve valnız emeğinin tam hakkını alarak her vatandaş gibi iyi geçinmek, ve yaşamak kaygusu ile çırpınmaktadır.

Onun için, onun hakkını hak bilerek bol bol, seve seve ver ki onun saygısı senin sevgi ve hak severliğini tahrik etsin ve aranızda bir nefret uçurumu açılarak onun bu nezih kaygusuna başka kaygular karıştırılmasın.

Sayın halk:

Sıhhatini sermaye olarak har cıvan ayakta durabilen, belki de iş gömleğini değiştirecek zemin ve zaman bulamıyan bu memleket işçisinin bir ferdi ile bir gün kalabalık bir kişede sıkışık bir vaziyete düşer, belki de tramvay, otobüs, vapurda yanyana gelebilirsiniz. Çekingen, ürkek bir nazarla onu süzmeye yeltenme! İskarpinin, gömleğin, yılan derisi ayakkapların, çantan ve bileziklerin.. seni âdem baba devrinin üryanlığından bugünkü modern şekle sokan dudağındaki rujuna varıncaya kadar nen varsa hep o ellerin emeği ile imal edildiğini düşün de ona mânalı, mânalı yan bakmağa kalkışma! Kendisine daha mütevazi, daha mültefit davran ve kabilse kalk, bu yorgun adama yer bile göster!

Çözgüsünde desenleşip, tezgâhında dokunan emprimen kirlenecek diye çekinme, o esasen geçimin ızdırabı içinde küskün içli, ve acılıdır. Acısına acı katma ki onun acısı da senin acın olmasın.

Nihayet Devlet Baba:

Acı ve içli hakikatların birer ifadesi olarak millet ve memleket yararına yukarıda zikretmiş olduğum şahsi görüş ve temennilerim tahakkuk eder mi, etmez mi bilmem. İş Kanununun yeni baştan gözden geçirilerek iş verenle işçi hak ve hukukunu siyanet ve yine ihtiyarlık ve sağlık sigortaları mesleki hastalıklar, tekaütlük gibi en önemli dâvaları ele alan Bakanlar, milletvekilleri, ve ilgili encümen heyetinden çok rica ederiz. Bu bahislerin müzakeresi esnasında işçi lehine çok hassas ve titiz davranmış bulunsunlar. İstiyoruz ki, bu kanunlar geçmiş senelerin acı tecrübelerinin yüz kızartıcı bir örneği olan (Memur ekmeği, halk ekmeği, dar gelirli, geniş gelirli. Memur şekeri, halk şekeri) diye ikilik ifade etmesin! Nasıl Türk vatanı bölünmez bir bütünse, çözülmez bir birlik ifade eden Türk milleti Türk işçisinin gözü bu kanunların ivedilikle kabul ve mevkii fiile konmasındadır.

(İstir kisnin aynası lâfa bakılmaz) diyen şair ne güzel söylemiş.

Ne bakımdan mütalâa edilirse edilsin, işçi dâvası önemle üzerinde durulacak bir memleket dâvasıdır. Bu dâvayı ele alan Cumhuriyet Hükûmetinin bu sahadaki faaliyetini görmekle ümitvar bulunuyoruz.

Ananelerine bağlı memleketin imanlı öz bir ferdi olarak aklımın erdiği kadar karaladığım yazılarıma Atatürk'ün çok yerinde bir vecizesiyle nihayet veriyorum:

«Hayatta bir insan her şey olur. Vali olur, Mebus olur, Vekil olur, hatta Reisicumhur bile olur. Fakat san'atkâr olamaz...»

— İşçiye zam mı yapılmış?
— İşçiye değil, işçinin yiyeceklerine zam yapıldı. İşçi nasıl olsa tahammüllüdür, taşır.

Sigortanın anlaştığı hastaneler işçileri kabule başladı

(Baştarafı 1 de)

İşçiler bu doktorlardan alacakları reçeteleri yine anlaşma yapılmış olan eczanelerde bedeli sigortaca ödenmek üzere yaptırabileceklerdir. Diğer taraftan anlaşılan hastanelerde meslek hastası ve veremli işçiler ücretli olarak tedavi ettirilecektir. Hastaneler şimdiden Sigortanın gönderdiği işçileri kabule başlamıştır. Meslek hastası veya veremli olan hastaların hastanelere yatabilmek için Sigorta Müdürlüğüne müracaat etmeleri lâzım. Yalnız veremlilerin hastanece tedavi ettirilebilmesi için hasıl çıkarması aranmaktadır.

Diğer taraftan İşçi Sigortaları Kurumunda teşekkül eden Sıhhi heyet çalışmalarına başlamıştır. Hasta işçilerin evraklarının Ankaraya gitmesine hacet kalmadan durumları burada tetkik edilerek karara bağlanmaktadır.

YARI ŞAKA ÇİDDİ

BİR TAKSİ ŞOFÖRÜ

Aylardan beri tetkikat yapıyorum. Nihayet kat'i neticeyi alabildim:

İyi ve eski bir taksi şoförü günde ortalama olarak 12.500 defa küfreder. Bu küfürlerin:

100 de 60 ı arabacılara,

100 de 20 si Belediyeye,

100 de 10 u diğer taksi şoförlerine,

100 de 5 i müşterilere,

100 de 5 i de polislere aittir.

Eğer araba eski ise ve Belediyenin hissesinden 100 de 5 ayrılarak arabaya sarfedilir

Bu nisbette, yalnız arabacılara fazla küfredildiği bilhesap anlaşılmıştır, Bu küfürden 100 de 10 keserek ihtiyat yapmaları şoförler için daha uygun düşecektir. Geri kalan da yerden göğe kadar haklıdırlar.

ALAKALARI YOKMUŞ

Sendikaların da, insanlar gibi ayrı karekterleri oluyor. Meselâ, bir sendika tanıyorum ki, gazetelerde her gün «açıklama» neşreder. İstanbulda, sendikalar, Birlik mı kurmuşlar, bu sendika hemen bir açıklama neşreder:

«Sendikamızın kurulan Birlikle alâkası yoktur!»

İşçi mümessilleri bir toplantı mı yapmışlar, o halde bir «açıklama» lâzım:

«Sendikamızın, toplanan işçi mümessilleri ile bir alâkası yoktur»

«Sendikalar işçi dâvası üzerinde mühim kararlar aldı» diye gazetelerde bir havadis çıksa, bu sendikaya şu açıklamayı neşretmek bir borçtur.

«Sendikamızın, işçi dâvası ile hiç bir alâkası yoktur.»

PEYNİR VE SENDİKA

Bira Fabrikası İşçileri Sendikasının bir kantını var. Bu kantinde peynir 220 kuruşa satılıyormuş. Peynir, dışarda da bu fiata satılıyor.

Sendikanın kongresinde, üyeler, bu yüzden idare heyetine ver yansın gitmişler. Hakları da var. Bira fabrikasında çalışan bir kimseye en çok peynir lâzım.

Sendika Yönetim Kurulu seçimi kaybetti. Yeni İdare Heyeti seçildi. Yeni seçilen arkadaşlar için de aynı tehlike varittir. Tedbirli olsunlar.

Nizamettin Yalçınyuva (eski sendika Başkanı) diyor ki:

— Bir daha seçilecek olursam, beyaz peyniri bedava vereceğim.

KAZAKLIK

Beykoz Deri ve Kundura Sanayii İşçileri Sendikası Başkanı Selâhattin Akdoğan, her yerde kazak olduğundan bahseder. Başkan vekili Naci Bilgin bu kazak arkadaşının foyasını meydana çıkarmaya niyet etmiş ve doğru Selâhattin ustanın bayanına giderek:

«Yenge, bizim usta her yerde kazaklıktan bahsediyor. Bu doğru mu Allahaşkınas demiş.

O da:

«Bekle, şimdi görürsün» cevabını vermiş.

Hiç bir şeyden haberi olmıyan zavallı Selâhattin usta, rahat rahat evin kapısından girmiş. Girmiş amma, süpürgenin topuzunu kafasına yemesi de bir olmuş. Naci Bilginin söylediğine göre Ökdoğan sopa yerken şöyle bağırıyormuş:

«Aman, hanım! Görünmiyecek yerlerime vur.»

Türk sahne sanatkarları derneği nizamnamesi

Madde 1 — Derneğin adı ve yeri:

Türk Sahne Sanatkârları Derneği adile merkezi İstanbulda olmak üzere bir dernek kurulmuştur. Muvakkat idare yeri Eminönü Halkevidir. Dernek siyasetle uğraşmaz.

Madde 2 — Derneğin kurucu idare heyeti ve deruhte ettikleri vazifeler şunlardır:

Raşit Rıza Samako 1891 İstanbul, Reis, Aksaray Valide cami sokak No. 83/1. T. C. Tabiiyetinde sahne sanatkârı.

Sadi Tek 1899 İstanbul, Reis yardımcısı, Çengelköy Havuzbaşı No. 42. T. C. Tabiiyetinde sahne sanatkârı

Behzat Butak 1891 Bursa, Mesul muhasip, Aynalı çeşme Sururi yokuşu No. 63 Beyoğlu. T. C. Tabiiyetinde sahne sanatkârı.

Galib Arcan 1894 İstanbul. Üye, Beyoğlu Sol sokak Merkez Apt. No. 8. T. C. tabiiyetinden sahne sanatkârı.

İsmail Dümbüllü 1899 İstanbul, Üye, Şehzadebaşı Balaban Ağa mahallesi Acemi Nefer sokak No. 34. T. C. tabiiyetinden sahne sanatkârı.

Tevfik İnce, 1899, İstanbul, Üye, Fatih Zülali Çeşme sokak No. 27. T. C. tabiiyetinde sahne sanatkârı.

DERNEGİN AMACI

Derneğin amacı sahne sanatkârlarını sinema stüdyolarında, radyo ve televizyon sahasında hak ve menfaatlerini kanunlar dairesinde aramak, iktisadî ve içtimaî seviyelerinin yükselmesine çalışmak üyeleri arasında tesanüt ve her türlü yardımlaşmayı sağlamak ve memleketimizde sahne sanatının inkişafına hizmet etmektir.

Madde 3 — Derneğin üyesi:

Derneğin asli, hami, fahri olmak üzere üç çeşit üyesi vardır. Memleketimizde sahne hayatına büyük hizmetleri dokunmuş sanat sever kimseler idare kurulu kararile derneğe fahri üye olarak kayıt edilirler.

3.a) Derneğe asli üye olarak girme şartları şunlardır:

a) 18 yaşını bitirmiş olmak,

b) Medeni haklara sahib olmak,

c) Bilfiil sahne sanatkârı olmak,

d) Bu nizamnamede yazılı hususlara uygun harekette bulunmayı kabul etmek.

Madde 4 — Aşağıda yazılı hallerde üye dernekten çıkarılır.

a) Medeni haklarını kaybedenler,

b) Sahne hayatını bırakarak başka işlerle meşgul olanlar.

c) Derneğin nizamnamesine aykırı hareket edenler,

d) Teahhüt ettiği aidatı özürsüz olarak üç ay arka, arkaya vermiyenler,

e) Dernekten çıkmak istediklerini yazı ile bildirenler.

(Devamı var)

— 19 —

vada bir parça sucuk bulamıyorum, dünyanın bir ucundan gelen bu heriflere her şey ikram ediliyor. Ben ise nereye gitsem şu içkime bir şey bulamadım. Bir dükkana dahi girdim. Artık duramadım bağırmağa başladım:

Bize gelince yok değilmi, hariçten gelen komünistlere her şey var, biz doyduk da, bir de onları besliyoruz. Daha bağıracaktım iki kişi beni yakalayıp doğru buraya tıktılar.

Ben onu teskin ediyordum:

— Artık üzülme, yorgunluğunu burada alırsın, bir iki gün dinlen.

— Buraya girdin mi soluğu kampta alırsın. Artık her şey bitti.

«Köpekilik» deki hücrede gece duyduğum su akıntısı, meğer kapının üstünden odaya bir boru ile verilen sıcak hava imiş. Gardiyanlar hücreleri

BOLŞEVİK ZINDANLARINDA 12. SENE

Yazan: *İhsan TAŞDELEN*

(Mehaz gösterilerek ik tibas ve nakledilemez)

istedikleri kadar sıcak tutabiliyor, çok defa bunalıyor, sıcaktan kendimizi kaybediyorduk. Gardiyanlarla konuşmak yasak olduğundan sıcağın kesilmesi için ricada bulunamıyorduk.

Tahminime göre saat 10 idi. Kapı açıldı. Bizi helâya götürdüler. Dönüşte 400 gram kadar kara ekmek ile bir barda kaynar su verdiler. Akıbetimizin ne olacağını düşünüyoruz. Bu esnada kapı sessizce açıldı. İçeri bir ... vercin daha girdi. G. P. U nun yakaladığı adamlara mahkûmlar golup gülvercin derler. Bu zavallıyı Moskovada Leningradski garda trenden inerken yakalamışlar. İsveçte Sovyet ticaret ateşeliği kâtiplerinden Yolodovski isminde bir memurmuş. Moskovaya çağırılmış ve gelir gelmez de bu akıbetle karşılaşmış. Korkudan titriyor, ağlıyor, aile ve çocuklarını görmek nasip olmadığından bahsediyordu.

Kapı açıldı, gardiyan bana işaretle koridora çıkmamı anlattı. Dört süngülü askerin ortasında avluya çıkarıldım. Nereye götürüyorsunuz diye sordum. Hepsi birden: Tişe - Sus!- diye bağırarak siyah kapalı bir kamyonun içine beni attılar. Korukyordum. Beni öldürmeye götürüyorlar. Fakat ifadem alınmadan, alelusul bir mahkeme olmadan nasıl adam öldürürler.

Kamyon hareket etti ve iki üç dakika sonra durdu. Beni indirdiler. Yeni bir hapishanenin kapısından içeri girdim. İkinci katta bir hücreye kapattılar. Orada üç gün kaldım.

Bu tevkifhane Lübyanka caddesinde 14 No: dadır. Dördüncü gün beni aşağıya umumi bir kamaraya kapattılar. Ufacık bir odada 15 kişi idik. Her türlü mevkuf var.

(Devamı var)

Kayseri bezfabrikasında

Akort esasına göre yapılması gereken yüzde 45 zam

Prim üzerine eklenerek hakkı müktesep likten niçin çıkarılıyor

1-Ocak-947 tarihinden itibaren fabrikanın iplik ve dokuma şubeleri iki ekip çalışırken üç ekibe çıkarılmış ve ücret düşüklüğünü karşılayabilmek için yüzde 20 zam ile pahalılık zammı ödeneği olan yüzde 25 de saat ücretlerine eklenmek suretiyle yevmiyecilere yüzde 45 zam yapıldı. Aynı seksiyonlarda çalışan akort işçilere bu zam tamamen yanlış bir usul kullanılarak akort esası üzerine yapılması lâzım gelirken, prim esası üzerine yapılmak suretile işçinin mağduriyetine sebebiyet verilmiştir.

Bu hususta konuştuğum bir akort işçi şunları söyledi:

Bundan fabrika iki şekilde istifade etmektedir: a) Prim hakkı müktesep değildir. İşçi mazeretsiz olarak bir gün işine gelmese aylık, mazeretli olarak 1 saat gelmese günlük primini kaybetmektedir. Zam prim esasına yapıldığı için primle birlikte yüzde 45 zam da ödenmemektedir. b) Meselâ bir akort vater işçisi sekiz saatlik mesai sonunda 50 kilo iş verse, akort esasında 4 kuruş olduğuna göre 2 lira yevmiye haketmiş olur. yüzde 45 akort esasına yapılsaydı, yevmiyesi 290 kuruşa gelecek primini de hakkettiğine göre vasati olarak 340 kuruş alacaktı. Zam prime (primi yevmiye vasati 50 kuruş kabul ettiğimize nazaran) 22,5 kuruş olarak yapılmakta ve işçinin yevmiyesinden bu suretle 67,5 kuruş haksız olarak fabrika menfaat sağlamaktadır.

Sendikaya yapılan müracaatlar bütün çalışmalara rağmen semeresiz kalmıştır.

Bu açık haksızlığın önlenmesi için alâkalı makamların nazarı dikkatine arzederiz.

Vedat BAYDAR

Beyoğlu mensucat sendikası

(Baştarafı 1 de)

tırtmıyacağız.

Bundan sonra söz alan bir işçi son günlerde yapılan zamlar karşısında, bilhassa kışın odun kömür de pahalılaşınca işçilerin geçim durumlarının güçleşeceğini belirtmiş ve bir kooperatif kurulmasını istemiştir.

Yaşar İyidoğan kooperatif işinin Birlikçe ele alındığını söylemiştir.

Büyük bir heyecanla konuşan İlyas Güler adındaki bir işçi demiştir ki:

— Her şeyden evvel İş Kanunu değiştirilmelidir. Hangi işçi hakkını arasa, komünist damgasını vuruyorlar. Hiç bir Türk içisi komünist olamaz.

Bunun üzerinde salondaki bütün işçiler: «— Olamaz» diye bağırmışlar ve arkadaşlarını hararetle alkışlamışlardır.

Bundan sonra sendika başkanı Kamil Ataçlı söz alarak ezcümle demiştir ki:

— Fazla ekseriyet olmadığı için üzülmüyorum. Şimdiye kadar olanları bir dosyaya koyup kapatalım ve bundan sonra yemin ederek elbirliği ile çalışalım. (alkışlar). Arkadaşlar, böyle lâkaydi ile sendikacılık yürümez. Madem yapmıya azmettik ya yapalım ya kapayalım.

«Yapalım» sesleri.

Öyleyse namus ve şerefimiz üzerine yemin ederek elbirliğile çalışalım.

Kongrenin saati geldiğinden konuşmalara son verilmiş, Kamil Ataçlı Kongreyi açmış ve Kongre Divanı başkanlığına Yaşar İyidoğan seçilerek gündeme geçilmiştir. İlk olarak Kamil Ataçlı, bir senelik faaliyet raporunu okumuştur. Raporda zikredilen ve sendikanın işverenler ve Çalışma Müdürlüğü nezdinde yaptığı müracaatlar ve elde ettiği başarılar takdire şayandır. Daha sonra Denetleme Kurulunun raporu okunmuş ve Yönetim Kurulu ibra edilmiştir. Bundan sonra gündemin diğer bir maddesi olan diğer Mensucat Sendikaları ile birleşme konusu konuşulmuş ve söz alan hatipler yeni seçilecek Yönetim Kuruluna bu hususta salâhiyet verilmesini istemişler ve bu teklif de kabul edilerek seçimlere geçilmiştir. Seçimler neticesinde yeni Yönetim Kuruluna, Kamil Ataçlı, Şükrü Türkeli, Ali Çentel, Galip Türkeli, Kemal Kaldırım, Selâhattin Turguz, Hayri Kutlu, Ali Atay, Şevket Yazar, Ömer Meydancı ve Hayim Kodaman seçilmiştir Kendilerine başarılar dileriz.

Muhabirimiz

(Baştarafı 1 de)

servetin izerresinin ziyaına tahammül edememektedir. Kendi işinin de ehli olduğuna 100 de 100 inandığımız Vedat Baydar'ın lâyık olduğu muamele muhakkak ki takdir ve taltiftir.

Fakat, maalesef, gazetemize muhabirlik yapması Fabrika idaresince hoş karşılanmamış ve 18-9-948 tarihinde fabrikadaki işine son verilmiştir. Sebep olarak, yazılariyle işçiyi fabrika aleyhine kışkırttığı ve halkın husumetini fabrikaya tevcih ettiği ileri sürülmüştür.

Kayseri Bez fabrikası, sayın müdürün malı değildir. Bu fabrika milletin malıdır. Fabrikanın selâmeti ve iyi çalışması müdür kadar işçiyi de alâkadar eder. Fabrikanın yaptığı israf ve millî servete verdiği zarar işçiyi de müteessir eder. Vatanperver bir işçi, gördüğü aksaklıklara göz yumamaz. Vedat Baydar da aynı şeyi yapmıştır Bu temiz işçi, eğer gazetemize yazmasa da gördüğü noksanları fabrika müdürüne söylemek isteseydi, tenezzül edip de bu işçiyi dinler miydi? Fikirlerine kıymet verir miydi?

Nihayet Vedat Baydar, Devlet esrarını ifşa etmedi ya!

Memleketimizde eğer demokrasi varsa, her vatandaş istediğini söylemekte ve yazmakta serbesttir. Başkasının hakkına tecavüz edilmişse Ceza Kanununu ne güne duruyor?

Vedat Baydarın gazetemize yazdıkları değil, onun işten çıkarılması fabrikaya halkın husumetini tevcih edecektir. İşçinin fabrika aleyhine kışkırtıldığı iddiası da o nisbette yersizdir. Vedat Baydarın yazdıklarını diğer işçiler görmüyor ve bilmiyorlar mı? Muhakkak ki, onlar da Vedat Baydar kadar işin içindeler.

Sendika ve Çalışma Müdürlüğü Vedat Baydar'ın hakkının aranması için harekete geçmişlerdir.

Hakikaten bir Çalışma Bakanlığı varsa, bu temiz ve münevver Türk işçisinin mağduriyeti önlenir.

Sümerbank Umum Müdürlüğü de bu işle ilgilenmeli ve Vedat Baydarın tecziye değil, taltif edilmesi cihetine gidilmesini temin etmelidir.

İstanbul İşçi sendikaları

(Baştarafı 1 de)

Çalışma Bakanı, sendikaların bir kaçının kongresinde bulunup ta konuşulanları dinlemeli idi. Şimdiye kadarki muvaffakiyetin derecesi, en iyi, işçi toplantılarında anlaşılır. Müfettişlerinin verdikleri raporların kâfi gelmediği gün gibi aşikârdır.

Kongreleri takip eden bu müfettiş arkadaşlara da yazıktır. İçlerinde, hakikaten üzüntü duyanlar var. Kongrelerde bulunmak ve işçinin yüzlerine karşı haykırışlarını görmek onlar için tahammül edilmez bir eziyet halini aldı. Bu yüzden sendika kongresine gitmek istemiyenler var. Mecbur olmasalar, belki de hiç bir kongrede iş müfettişi göremiyecektik.

Çalışma Bakanlığı yeni bir teşekküldür. Bu Bakanlıkta heyecan, enerji ve hamle görmek istiyoruz. Yapılamıyacak ve olmıyacak ilerle uğraşıyorlarsa, Çalışma Bakanlığı neden kuruldu? İşler o kadar ağır gidiyor ki, Bakanlığın varlığı ile yokluğu arasında büyük bir fark hissetmek imkânsızdır.

Üç seneden beri bir İş Kanunu tâdil edilemedi, tam bir sosyal sigorta kurulamadı, işçiyi tatmin edecek bir teftiş mekanizması tesis edilemedi. Ancak, Sendikaların anatüzüklerinde bol bol yanlış buluyorlar. Virgül olmıyacak (ve) olacak, «özel» olmıyacak «gerçek» olacak, «iç tüzük» tâbiri iyi değil başka isim bulun, diye sendikaları fuzuli yere meşgul edip masrafa sokuyorlar.

İşçi diyor ki:

«Çalışma Bakanlığı eğer böyle çalışacaksa lâğvetsinler, daya iyi. Bütçeden 2,5 milyon lira tasarruf edilmiş olur.»

Eğer işçiyi devlet himaye edecekse tam mânasiyle yapmalı, yoksa bu hiç bir faydası olmıyan himaye kanunlarının hepsi kaldırılsın ve «grev» ve «lakavt» serbest bırakılsın, işçi ve işveren sendikaları iş hayatını karşılıklı tanzim etsinler.

Samsun tekel tütün işçileri sendikası

(Baştarafı 1 de)

1200 işçinin iştirakile 25-9-948 Cumartesi günü yapmıştır. Kongreyi, sendika başkanı Ali Giritli kısa bir hitabeyle açmış ve kongre divanı seçilerek gündeme geçilmiştir. İlk olarak Ali Giritli bir senelik faaliyet raporunu okumuş ve sendika çalışmalarına gösterdiği kolaylıktan dolayı işveren vekili bay Kema àktenin bütün işçi arkadaşlarının teşekkürlerini sunmuştur.

Bundan sonra sendika muhasibi Hüseyin Bozkır kürsiye gelerek denetim ve haysiyet kurullarının raporlarını okumuş, raporlar genel kurul tarafından kabul edilerek Yönetim Kurulu ibra edilmiştir.

Bunu müteakip fabrika müdürü Bay Kemal Ökten söz alarak ezcümle demiştir ki:

— Kıymetli arkadaşlar, biraz evvel sendika başkanı Ali Giritlinin konuşmasını dinledim. Bana karşı gösterdiğiniz teveccühten dolayı hepinize teşekkür ederim.

Sayın işçilerim, mesai anında gösterdiğiniz dikkat, ve çalışkanlıktan çok memnunum. Burada, sizlere teşekkür ederim. Biliyorsunuz ki, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti işci dâvasını ele almış bulunuyor. Birçok işler başarılmış ve daha önemli yardımlar için de Büyük Millet Meclisinden çıkacak yeni kararlar beklenmektedir. Yaşasın Türkiye Cumhuriyeti, yaşasın Türk işçisi, diye işçilen sürekli alkışları arasında sözlerine son vermiştir.

Daha sonra yeni Yönetim Kurulu seçimine geçilmiştir. Seçilenler aralarında yaptıkları iş bölümünde Başkanlığa Ali Giritli, B. vekilliğine Osman Kısa, Muhasipliğe Hüseyin Bozkır, Veznedarlığa Behçet Havuk seçilmiştir. Denetim başkanlığına A. Mehmet Özkardeşkaya ve Haysiyet Divanı başkanlığına da Ahmet Katayel getirilmiştir.

Kendilerine başarılar dileriz.

İşçi Sendikaya Üye Ol

HÜRBİLEK

Haftalık Gazete
Sahibi:
İ. İ. Ş. Bildiği
Yazı işlerini fiilen idare eden:
Sabahattin SELEK
Basıldığı yer: KAYABAL Matbaası
Yıllık abonesi: 5 liradır.
Geçmiş nüshalar 20 kuruştur.

Gönderilen yazılar neşredilsin veya edilmesin iade edilmez. İş ve İşçi arayanların ilânları parasız neşredilir.

İLAN TARİFESİ

2 nci ve 3 üncü sayfalarda santimi 1,5, son sayfada bir liradır.